

ARTICLE INFO

Received: 15th June 2021

Accepted: 20th June 2021

Online: 25th June 2021

KEY WORDS

Zahiriddin Muhammad Babur, Humoyun Mirzo, Gulbadanbegim, loving father, Boburnoma, Bobur's death, will.

THE LOVE OF MIRZO BOBUR TO HIS CHILDREN IN BOBURNOMA

Sobirov Jamshidbek Zokirjon o'g'li¹

¹ Andijan State University, Faculty of History, 2nd year student

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5034380>

ABSTRACT

In "Baburnama", Babur not only tells the story of his life, but also admits his mistakes. The work is also unique in its vitality. Babur's personality was multifaceted, creative, and a tough and strong commander, a just king, and a truly loving father to his children in his family. This article discusses Zahiriddin Muhammad Babur's love for his children in his book "Baburnama".

BOBURNOMA ASARIDA MIRZO BOBURNING FARZANGLARIGA KO'RSATGAN MEHRI

Sobirov Jamshidbek Zokirjon o'g'li¹

¹ Andijon davlat universiteti Tarix fakulteti 2- bosqich talabasi

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-iyun 2021

Ma'qullandi: 20-iyun 2021

Chop etildi: 25-iyun 2021

KALIT SO'ZLAR

Zahiriddin Muhammad Bobur, Humoyun Mirzo, Gulbadanbegim, mehribon ota, Boburnoma, Bobur vafoti, vasiyati.

ANNOTATSIYA

"Boburnoma" asarida Bobur o'z hayotida haqida hikoya qilar ekan, zafarli onlarinigina bayon qilmaydi, balkim o'z xatolarini ham tan oladi. Asar hayotiyiligi bilan ham o'ziga xos. Bobur shaxsiyati ko'p qirrali, ham ijodkor, ham qattiqqo'l va kuchli sarkarda, adolatli shoh va o'z oilasida farzandlari uchun chinakam ma'noda mehribon ota bo'lgan. Ushbu maqolada, Zahiriddin Muhammad Boburning "Boburnoma" asarida farzandlariga ko'rsatgan mehri haqida fikr yuritiladi.

Tarixiy manbalardan ma'lumki, Zahiriddin Muhammad Boburning umrining deyarli ko'p qismi jang maydonida o'tgan. Shunga qaramay u farzandlari bilan vaqt o'tkazishni, ularga ta'lim tarbiya berishni ham unutmagan. Boburnoma asarida keltirilishicha, Humoyun Mirzo kitobga mehr qo'yan, otasining asarlariga chinakam ixlosmand

edi. Bobur "Boburnoma" asarida yozishicha, "Mubayyin" asarini Humoyun o'g'lining ismiga moslab, qo'yganini ham alohida e'tirof etadi. Mohim begim tarbiyasini olgan qizi Gulbadanbegim Boburiylar sulolasidan eng uzoq umr ko'rgan va ijodkor vakilidir. U "Humoyunnoma" nomli asar yozadi va tarixda tarixnavis sifatida iz qoldiradi.

Buyuk insonning bu dunyodan ko'z yumishi ham ikir-chikirlardan, maydachuyda ta'malardan xoli bo'ladi. Buyuk inson umrining so'nggi daqiqalarini ham buyuklik bilan yakunlaydi. Bu borada ham Zahiriddin Muhammad Bobur o'z avlodlariga o'rnak bo'larli bir ish qilib ketgan ekan. "Boburnoma"ning "To'qqiz yuz o'ttiz oltinchi (1529) yil voqealari" bobida o'g'li Humoyun qattiq kasal bo'lib qolganida, bo'lib o'tgan bir voqea keltiriladi:

"Muhammad Humoyunga... ani yer va suyi xush yoqmasi. Isitma tutar ekandur... Tabiblar har necha doru darmon berdilar, yaxshi bo'lmadi. Mir Abulqosimkim, ulug' kishi erdi, arzga yetkurdikim, ushmundoq dardlarga darmon budurkim, yaxshi nimarsalardnn tasadduq qilmoq kerak. Toinki Tengri taolo sihat bergay. Mening ko'nglimga keldikim, Muhammad Humoyunning mendin o'zga yaxshiroq kimarsasi yo'q. Men o'zum tasadduq bo'layin, xudoy qabul qilsun... Uch qatla boshidin o'rgulub, dedimkim, men ko'tardim harne darding bor. O'shal zamon men noxush bo'lub yiqildim, ul yengil bo'ldi. Ul sihat bo'lub qo'пти. Men noxush bo'lub yiqildim. A'yon davlat va arkoni mamlakatni chorlab, bay'ati qo'llarini Humoyunni(ng) qo'liga berib, joyinishinligiga va valiahdligiga nasb qildim. Va taxtni anga topshurdum. Va Xoja Xalifa va Qanbar Alibek va Turdibek va Hindubek va o'zga xaloyiq ham bu nasoytida bor erdilar, borisi qabul qilib, band bo'ldilar".

Ko'plab tarixnavis olimlarining o'z asarlarida qayd etishicha, Humoyun Badaxshondan 1529-yil iyun oyida qaytib kelgan, 1530-yil mart oyida u kasallanib qolgan, Bobur bo'lsa, o'sha yil aprel oyida

kasallangan, Humoyun esa sog'aygan. Boburning kasali 1530 yil iyul oyida kuchaygan va o'sha yil 26-dekabr kuni buyuk Bobur dunyodan ko'z yumgan.

1529-yili Humoyun sog'ayib, Bobur mirzo kasallanib qolganidan keyingi voqealar "Boburnoma"da berilmaydi. Bu mashhur asar yuqorida keltirganimiz voqealar tavsifi bilan uzilib qoladi. 1530-yilgacha sodir bo'lgan Bobur bilan bog'liq voqealar haqida biz kamgina ma'lumotga egamiz. Yuqoridagi voqealar sabab biz Boburni chinakam mehribon va farzandlari uchun o'z jonini berishga tayyor otasi sifatida e'tirof eta olamiz. Tarixchi Mirhond Xondamirning qayd etishicha, Bobur qo'lida qilich tutgan shaxs bo'lsa, uning qalbida hamisha ikki kuch jang qilgan. U ushbu holatni, Navoiy va Husayn Bayqaroning bir shaharga sig'magani va bu ikki shaxs qanday qilib Boburning kichik qalbiga sig'gani haqidagi hayratlarini bayon qiladi. Ya'nkim qalam ahlining qalbi toza, yaxshilikka moyil bo'lsa, shoh qattiqligi va shafqatsiz bo'lishga majbur edi.

1530 yil dekabrda Humoyun otasidan keyin Dehli taxtiga o'tdi va Hindiston yarim orolidagi Mug'al hududlariga hukmdor bo'ldi. Humoyun hokimiyatga kelganida, 22 yoshida tajribasiz hukmdor bo'lgan. Uning ukasi Kamron Mirzo otalari imperiyasining eng shimoliy qismlari Kobul va Qandahorni meros qilib oldi.

Xulosa qilib aytganda, biz Zahiriddin Muhammad Boburni nafaqat Boburiylar sulolasiga asos solgan ulug' shoh, kuchli bilimga ega sarkarda va balkim farzandlariga haqiqiy mehribon ota sifatida ham bilamiz. U hamisha farzandlarining ertasi haqida qayg'uradi va ularni azmi

komil inson qilib tarbiyalashga harakat qiladi. U ayniqsa, Humoyunga harb ilmi, musiqa san'ati, adabiyot, jang sirlari kabi qator hayotiy va zaruriy bilimlarni o'rgatishga harakat qiladi. Bobur o'zidan keyin farzandlari orasida nizo chiqishini, o'zi bunyod etgan mamlakati, xuddi Movorounnahr kabi parchalanishini xohlamasdi. Biz Bobur timsolida haqiqiy

mehribon otani, uning xatti-harakatlari orqali ko'rishimiz mumkin. Ota o'z farzandi uchun o'z jonini ham berishga tayyor bo'ladi. Bobur Mirzo ana shunday farzandlariga mehribon ota sifatida e'tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Encyclopedia of Zahiriddin Muhammad Babur. - T.: "Sharq", 2014. 744.
2. Bobur Zahiriddin Muhammad. Boburnoma. - T.: "Teacher" NMIU, 2018. 528 p.
3. <https://simple.m.wikipedia.org/wiki/Humayun>
4. <https://www-bbc-com.cdn.ampproject.org/v/s/www.bbc.com/uzbek/lotin/2015/>